

Michi-Noeki als plek voor toevallige ontmoetingen

Jasper Klapwijk en Irene Edzes. FOTO: BRUNO VAN DEN ELSHOUT

In Japan zeggen ze Michi-No-Eki, maar in het Nederlands zeggen we Michi-Noeki. 'Halteplaats' betekent het letterlijk en dit Japanse begrip heeft een Nederlandse invulling gekregen. Michi-No-Eki's in Japan zijn halteplaatsen langs grote, doorgaande autowegen, waar zowel reizigers als omwonenden langskomen. Ze kunnen er zitten en iets drinken als ze willen, er is tijd en ruimte voor een praatje en je kunt er informatie krijgen over de omgeving. Irene Edzes van Vollmer & Partners ontwikkelde met een interdisciplinair team de Nederlandse variant. Daarin hebben de autowegen plaats gemaakt voor wandelpaden. LINDA HUIJSMANS

Rollatorafstand

'Typerend voor Michi-Noeki is de combinatie van fysiek en sociaal ontwerp. We richten ons op het versterken van de langzame verkeersroutes door de wijk. De Michi-Noeki's zijn aan elkaar gekoppeld met 'zilverdraad': makkelijk begaanbare verbindingss-

'Autowegen hebben plaatsgemaakt voor wandelpaden'

routes door de wijk. Zo versterken we de sociale en fysieke infrastructuur, en vergroten we de kans op toevallige ontmoetingen', zegt Irene Edzes. De halteplaatsen liggen op rollatorafstand van elkaar; zo'n 400 meter. Dat blijkt ook een ideale afstand voor mensen met kleine kinderen en voor mensen die vaak plotseling naar de wc moeten. Verder is het een ideale afstand voor een wandelingetje met de hond of gewoon, voor een blokje om.

Toekomstbestendige wijken

Edzes liep al langer rond met het plan om meer te doen met de kennis die er binnen haar organisatie aanwezig is wat betreft zorg en de gebouwde omgeving. De aanleiding om die te vertalen in een concreet plan kwam toen Rijksbouwmeester Floris Alkemade in 2017 de prijsvraag Who Cares uitschreef. Hij riep ontwerpers, zorgprofessionals en innovatieve doeners en denkers op om hun ideeën voor toekomstbestendige wijken uit te werken en in te sturen. Het idee erachter is dat Nederland in hoog tempo vergrijst, maar dat onze huidige woningen en wijken niet zijn ingericht op ouderen die langer thuis blijven wonen. Ook eenzaamheid speelt een steeds grotere rol in onze steden, en zeker niet alleen bij ouderen. Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de vormgeving van de openbare ruimte en onze woningvoorraad?, vroeg de Rijksbouwmeester zich af. Voor Vollmer & Partners vormde het de aanleiding tot een concreet Michi-Noekie-ontwerp voor de Groningse wijk Oosterpark.

Een praatje maken

'Op alle haltes zijn altijd mensen aanwezig,' aldus Edzes. 'Dat is het basisidee. We willen geen buurthuis zijn, waar je letterlijk een drempel over moet. Een Michi-Noekie is een plek waar je langskomt en waar je toevallig iemand tegen kunt komen. Zorg is dan ook niet het eerste doel, dat is de ontmoeting. Een Michi-Noekie is ook zeker niet alleen voor ouderen interessant. Er kunnen werkplekken voor ZZP'ers komen, je kunt er koffie schenken of groente aanbieden uit een moestuin uit de buurt. Er staan tafels en stoelen waar je even kunt gaan zitten terwijl je je hondje aan het uitlaten bent, of onderweg bent om een pakje op te halen. Een praatje maken mag, maar dat hoeft niet. Alleen dag zeggen is ook goed.'

Halteplaatsen

Ook in financieel opzicht is het een 'licht' idee. Jasper Klapwijk, die als lid van de Who Cares Community of Practice de winnaars van de wedstrijd assisteert bij het realiseren van hun plannen, berekende

'Er is ruim twee jaar na de prijsvraag in Groningen nog niets van de grond gekomen. 'Het grootste probleem is dat gemeenten niet zijn ingericht op dit soort initiatieven'

dat een goed functionerende Michi-Noekie jaarlijks zo'n tienduizend euro kost. 'In het ideale geval worden die kosten gedeeld door zorgverzekeraars, de gemeente en een of meerdere particuliere investeerders', stelt hij. 'Er ligt een concreet plan klaar voor het Oosterpark,' vult Edzes aan. 'We hebben een route geschetst en gekeken naar bestaande plekken die dienst kunnen doen als halteplaats. Zo is er een verzorgingshuis dat activiteiten organiseert, zijn

Michi-Noeki toegepast in de Oosterparkwijk in Groningen.

Aan de hand van de luchtfoto wordt de Bomenbuurt in Den Haag in kaart gebracht.

FOTO'S: VOLLMER & PARTNERS

er plannen voor een nieuw paviljoen en ligt er een prachtig Rijksmonument. Verder kwamen we in contact met een enthousiaste buurtbewoner die goede plekken zoekt om AED's op te hangen. We kunnen, met andere woorden, meteen aan de slag.'

Verkokering

Toch is er nu, ruim twee jaar na de uitslag van de prijsvraag, in Groningen nog niets van de grond gekomen. Ook een bezoekje van de ongeduldig geworden Rijksbouwmeester heeft het project nog niet van de grond gekregen. 'Het grootste probleem is dat gemeenten in het algemeen niet zijn ingericht op dit soort initiatieven', signaleert Klapwijk. 'De bottleneck is de verkokering. Er is een potje voor eenzaamheid, er is geld voor zorg en weer een ander budget voor de inrichting van de openbare ruimte en publieke voorzieningen. Een project als Michi-Noekie moet langs verschillende loketten, niemand voelt zich eigenaar en dus gebeurt er niets.' Een ander struikelblok dat hij signaleert is de discussie over wie de regie moet en mag nemen in de publieke ruimte. 'Het mooie aan projecten als Michi-Noekie is dat het een mengvorm is van openbare en particuliere projecten. En juist daar zijn gemeentes vaak niet goed in. Als bewoners ergens picknicktafels willen neerzetten, roept de gemeente dat het niet mag omdat de tafels niet in de catalogus van straatmeubilair staan. Maar waarom werk je niet samen? Bewoners zetten het neer en de gemeente houdt daarna die plek schoon en zorgt dat de verlichting goed werkt. Zo'n samenwerking zou heel goed uit kunnen pakken.'

Alles op de schop

Hoewel ze het plan uitgewerkt heeft voor de Groningse Oosterparkwijk, is het Michi-Noeki-concept probleemloos in te passen in andere Nederlandse wijken, stelt Edzes. Dankzij een toevallige ontmoeting met een enthousiaste bewoner werkt ze nu aan een plan voor de Bomenbuurt in Den Haag. 'Een fijne bijkomstigheid is dat de riolering in die buurt vervangen moet worden. Alles gaat dus op de schop en

dat geeft ons de gelegenheid om een goed begaanbare zilverdraadroute aan te leggen met op iedere 400 meter een ruime en aantrekkelijke halteplaats. In de wijk staan al kiosken waar we prima bij kunnen aansluiten en verder moeten de wandelpaden hier en daar worden verbreed en beter verlicht. Dat kunnen we vast voor elkaar krijgen.' Er is haar veel aan gelegen om de eerste Michi-Noekie van Nederland gerealiseerd te krijgen. 'Dan kunnen we andere gemeenten een stuk makkelijker overtuigen. Nu zijn er op verschillende plaatsen mensen bezig. Overal zijn kleine waxinelichtjes aangestoken, ik hoop dat het binnenkort ergens goed gaat branden. Vergrijzing en eenzaamheid spelen een belangrijke rol. De urgentie is hoog en wordt alleen maar groter. Er moet dus iets gebeuren, en het is in feite zo eenvoudig.' ←

Prijsvraag WHO CARES

De prijsvraag WHO CARES werd in 2019 uitgeschreven door de Rijksbouwmeester in samenwerking met de gemeenten Almere, Groningen, Rotterdam, Sittard-Geleen met provincie Limburg en stichting Humanitas. Architectuur begeleidde prijsvraagprocedure. De prijsvraag WHO CARES gaat uit van de gedachte dat een stad die goed is ingericht voor ouderen en kwetsbaren, een goede stad is voor iedereen. Veranderingen in de zorg, demografische ontwikkelingen en een andere kijk op gezondheidszorg vragen om een andere kijk op woonwijken. Het juryrapport en alle inzendingen op arch-lokaal.nl/resultaat-prijsvraag-wonen-en-zorg-almere-groningen-rotterdam-en-sittard-geleen-bekend-gemaakt-eindhoven te bekijken.

Community of practice

WHO CARES community of practice is een netwerk waarin de ontwerpers en professionals uit de domeinen wonen en zorg met bewoners, gemeenten en professionals die werken aan nieuwe vormen van wonen en zorg als katalysator van wijkvernieuwing. De community is een vervolg op de prijsvraag WHO CARES. prijsvraagwhocares.nl